

Participatie: waarom en hoe

Eric Lancksweerd

Universiteit Antwerpen

INLEIDING

- Mogelijkheden en uitdagingen
- Kernvraag: "waarom participatie"

Universiteit Antwerpen

Participatie organiseren niet evident

- Kostprijs en duurtijd
- Participatie-elite
- Juridische vragen

Van hiërarchie naar partnerschap

- Heersersmodel en partnerschapsmodel
- Nu spanning tussen hiërarchie en partnerschap
- Participatie past bij evolutie naar partnerschap
- Wegvallen hiërarchie : ruimte voor de mens

Participatie en postmodernisme

- Geen eenheidsbrengende ideologieën, waarden of religies meer
- Individualisme
- Toch onderlinge afhankelijkheid
- Modus vivendi zoeken tussen tal van individuele opvattingen

Oorspronkelijke manier van aan politiek doen

- Arendt : politieke vrijheid
- Samen handelen en spreken

Andere invulling algemeen belang

- Participatie: spanning tussen individueel en algemeen belang
- Klassiek: top down en eenzijdig ingevuld door de overheid
- Participatie : algemeen belang bottom up en in wisselwerking construeren

Kleinschalige politiek

- Sloterdijk
- Politiek in kleine sociale verbanden

Groeien tot burgerschap

- Ontwikkelingsgerichte psychologen
- Groei : aanspreken van ons potentieel
- Groei tot burgerschap
- Burgerschap is vooral bereidheid
- Persoonlijke groei en maatschappelijke evolutie hangen samen

Bijkomende legitimering

- Democratisch ideaal
- Bestuur is niet de loutere uitvoerder van wetten
- Procedurele legitimering

Voeding voor recht, beleid en beslissingen

- Habermas: informele publieke sfeer, formele publieke sfeer
- Informele sfeer is sfeer van ontdekking
- Voeding zo rijk, diepgaand en gediversifieerd mogelijk maken

Niet materiële dimensie van ons bestaan in publieke sfeer brengen

- Transcendente is weggevallen
- Materialisme en verschraling
- Mens is wezen met vier dimensies
- In verbinding komen met innerlijk weten
- Geestelijke aspecten van menszijn plaats geven in publieke sfeer
- Humanisering publieke sfeer

Verdere uitbouw stelsel van checks and balances

- Montesquieu: scheiding der machten
- Macht van de samenleving
- Macht van het samen handelen

Holistische kijk

- Metafoor : boom met blaadjes
- Unieke mensen een unieke bijdrage laten leveren
- Veelheid aan participatiemethodes

Visie

- Visie : begeistertend beeld over waar we naartoe willen
- Visievorming bij overheid
- Visie op leiderschap

Mentaliteitswijziging

- Bij overheden
- Bij burgers
- Burgerschap is bereidheid
- Verantwoordelijkheid opnemen voor algemeen belang
- Bestuurlijke handelingsituatie

Politieke participatie en participatie als preventieve rechtsbescherming

- Conceptueel onderscheid
- Andere finaliteit
- Temporeel uit elkaar houden

Kaders en randvoorwaarden

- Is een kwestie van behoorlijk bestuur
- Kaders en randvoorwaarden slaan op:
 - **Onderwerp**
 - **Doel**
 - **Methodes**
 - **Deelnemers**
 - **Informatie**
 - **Implementatie resultaat en verantwoording**
 - **Posities en rollen**
 - **Randvoorwaarden**
 - **Juridische status resultaat**

•Regie en procesbegeleiding

- Procesregie : behoorlijk bestuur
- Procesbegeleiding: op bemiddeling geïnspireerd, valt buiten het recht

Minimaal wettelijk kader

- Openbaarheid
- Informatie
- Implementatie en verantwoording

Overheden betrekken bij burgerinitiatieven

- Drie generaties participatie
- Overheid die inspeelt op burgerinitiatieven

Conclusies

- Veel redenen om participatie te organiseren
- Iets nieuws, nog veel te leren
- Hiërarchie en partnerschap afstemmen
- Bestuurskundige en juridische vertaalslag
- Participatieve democratie is aanvulling op representatieve democratie